
[2020-12-RE](#)

Causa 2020-12-RE

(Laplana Moraes c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 64-2020. Recurs d'empara

Aute del 19 de maig del 2020

BOPA núm. 72, del 27 de maig del 2020

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 6 de febrer del 2020, per la representació processal del Sr. Luis Pablo Laplana Moraes, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la providència del 9 d'octubre del 2019 i l'aute del 8 de novembre del mateix any, dictats pel Tribunal de Corts, i, contra l'aute del 17 de gener del 2020, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció en els seus vessants dels drets a un procés degut, a obtenir una decisió fonamentada en Dret, a la defensa i a un tribunal predeterminat per la llei, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li les resolucions impugnades i que retrotregui les actuacions al moment anterior al pronunciament de la providència impugnada, havent-se d'admetre el procés incidental d'inconstitucionalitat i el procediment urgent i preferent i seguir-se pels tràmits establerts. També sol·licita que s'oficiï al Tribunal de Corts per tal que porti una còpia dels àudios de la vista oral sobre les qüestions prèvies efectuades del 27 al 30 de gener del 2020. Per acabar, demana igualment que mentre no es tramiti el procediment urgent i preferent relatiu a la vulneració dels seus drets a la intimitat i al secret de les comunicacions, postergat al 27 d'abril del 2020, s'impedeixi l'accés al sumari de totes les parts al procediment;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Atesa la situació excepcional derivada de l'emergència sanitària causada per la pandèmia de SARS-CoV-2 que va dur al començament del confinament, aquesta resolució es dicta en data d'avui, tot i que el seu examen estava previst per a la reunió del Ple fixada pel 16 de març del 2020, la qual va haver de ser anul·lada;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Josep-D. Guàrdia Canela;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 25 de setembre del 2019, la representació processal del Sr. Luis Pablo Laplana Moraes va presentar un escrit en què sol·licitava al Tribunal de Corts la formulació d'una acció incidental d'inconstitucionalitat davant el Tribunal Constitucional en relació amb la normativa processal sobre la protecció dels drets constitucionals, i alhora, presentava un procediment urgent i preferent davant el Tribunal de Corts mateix, d'acord amb les disposicions de l'article 41.1 de la Constitució i de l'article 6.3 de la Llei qualificada de la Justícia, per una presumpta vulneració dels seus drets a la intimitat i al secret de les comunicacions, establerts als articles 14 i 15 de la Constitució.

1.2. El 9 d'octubre del 2019, el magistrat ponent del Tribunal de Corts va dictar una providència mitjançant la qual destacava que les qüestions exposades en l'escrit del 25 de setembre esmentat, així com aquelles contingudes en els escrits anteriors d'aquesta part dels 16 i 24 de setembre es tractarien com a qüestions prèvies, juntament amb les altres presentades, en el moment del reinici de les sessions de la vista oral, assenyalades per la setmana del 21 al 26 d'octubre del 2019.

1.3. La representació processal del Sr. Luis Pablo Laplana Moraes va presentar un incident de nul·litat d'actuacions contra aquesta providència, i, el 8 de novembre del 2019, el Tribunal de Corts va dictar un aute mitjançant el qual decidia inadmetre'l a tràmit.

1.4. La representació processal del Sr. Luis Pablo Laplana Moraes va formular un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i, el 17 de gener del 2020, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute que inadmetia a tràmit aquest recurs.

1.5. El 6 de febrer del 2020, la representació processal del Sr. Luis Pablo Laplana Moraes va interposar un recurs d'empara contra totes les resolucions que s'acaben de ressenyar en els punts precedents, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció en els seus vessants dels drets a un procés degut, a obtenir una decisió fonamentada en Dret, a la defensa i a un tribunal predeterminat per la llei, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació jurídica del recurrent

- En primer lloc, la part recurrent exposa que va formular un procediment urgent i preferent per tal com considerava que s'havien vulnerat els seus drets a la intimitat i al secret de les comunicacions pel fet que les intervencions telefòniques que li van ser realitzades en el marc d'una causa seguida a Espanya havien estat incorporades a la causa en què es troba actualment processat.

- Amb caràcter previ, va demanar que el Tribunal de Corts formulés una acció incidental d'inconstitucionalitat contra els articles 6.2 i 6.3 de la Llei qualificada de la Justícia, 15.1, 18 *ter* i 18 *quater* de la Llei transitòria de procediments judicials i l'article 86 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, ja que segons el seu parer, tots aquests articles vulnerarien substancialment, i entre d'altres, l'article 41.1 de la Constitució, ja sigui perquè estableixen dos tipus de procediments diferents per la protecció dels drets fonamentals, perquè es fixa un termini, perquè no es preveu

sempre una doble instància, perquè s'impedeix l'accés a la via constitucional i perquè no es protegeixen els drets fonamentals en les resolucions no definitives.

- Pel que fa a les vulneracions imputades a la providència impugnada, en primer lloc, al·lega la seva il·legalitat, d'acord amb l'article 178 i següents del Codi de procediment penal, pel fet que la decisió que conté no es va prendre de forma col·legiada, que les signatures del ponent i del secretari estan tapades i que el secretari dona fe d'una resolució il·legal, fets que vulnerarien el seu dret a un procés degut.

- També vulneraria els drets a la jurisdicció, a un procés degut i a la defensa, la no tramitació tant de l'acció incidental d'inconstitucionalitat, com la del procediment urgent i preferent, ja que actualment, atès que el judici oral no està obert, s'estaria impedit la defensa dels seus drets a la intimitat i al secret de les comunicacions. I discrepa del retret del Tribunal de Corts d'acord amb el qual no ha determinat la disposició concreta que hauria de donar lloc a la qüestió incidental d'inconstitucionalitat, reproduint novament els articles impugnats i manifestant que els motius que va exposar eren clars.

- Al·lega la vulneració del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret perquè la providència impugnada no té per finalitat acomplir un tràmit processal, sinó transformar els procediments plantejats per aquesta part en obstacles de procedibilitat sense ni tan sols fonamentar-ho jurídicament, afirmant que aquesta decisió hagués hagut de ser presa mitjançant un aute.

- Sobre la inadmissió a tràmit de l'incident de nul·litat d'actuacions, manifesta que aquesta li provoca una indefensió efectiva, afegint que va presentar un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió perquè es tractava d'una decisió ferma, insistint en què el procediment urgent i preferent s'ha de substanciar en dues instàncies.

- Afegeix que atès que la decisió de no tramitar els procediments esmentats es va efectuar mitjançant una providència signada pel magistrat ponent quan s'hauria d'haver fet a través d'un aute, vulnera el seu dret a un tribunal predeterminat per la llei.

- Sobre la inadmissió a tràmit del recurs d'apel·lació esmentat per part de la Sala Penal considera que el problema no rau en si la decisió és o no és definitiva, sinó en el fet que mitjançant una simple providència es denega la tramitació d'uns procediments plantejats per evitar el manteniment en el temps de la vulneració dels seus drets a la intimitat i al secret de les comunicacions.

- Per acabar, demana, substancialment, al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li les resolucions impugnades i que retrotregui les actuacions al moment anterior al pronunciament de la providència impugnada; també demana que mentre no es tramiti el procediment urgent i preferent plantejat s'impedeixi l'accés al sumari de totes les parts al procediment.

2.2. Argumentació del Tribunal de Corts

- El Tribunal de Corts considera que, d'acord amb les disposicions de l'article 18 *quater* de la Llei transitòria de procediments judicials, l'incident de nul·litat d'actuacions presentat contra la providència del ponent del 9 d'octubre del 2019 no pot ser admès a tràmit per manca de fonament.

- Centra la motivació d'aquesta decisió en els punts següents:

a) Les providències van signades únicament pel magistrat ponent, cosa que no incompleix la normativa processal.

b) Un cop obert el judici oral, el procediment es troba taxativament regulat pel Codi de procediment penal (articles 131 i següents) i, per tant, qualsevol qüestió que es presenti en aquest estadi ha de ser resolta amb caràcter previ al començament de les sessions, en el tràmit conegut com a qüestions prèvies.

c) Les mateixes sol·licituds van ser presentades a l'inici de la sessió de la vista oral del 16 de setembre del 2019 i el Tribunal de Corts va declarar que serien tractades com a qüestions prèvies amb la finalitat que totes les parts poguessin al·legar verbalment allò que estimessin escaient abans de ser resoltes.

d) Pel que fa més concretament a l'escrit del recurrent presentat el 25 de setembre del 2019, sobre la petició d'introducció davant del Tribunal Constitucional d'una acció incidental d'inconstitucionalitat, recorda els supòsits de l'article 53.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, destacant que la petició no s'exercita contra una norma determinada que resulti imprescindible per a la solució de la qüestió plantejada i observant que no s'indica tampoc la disposició concreta que pot donar lloc a les vulneracions apuntades; i, sobre la normativa relativa a l'incident de nul·litat d'actuacions manifesta que no es pot obviar que aquest procediment s'ha de dirigir contra una resolució, com es fa ara -providència del 9 d'octubre del 2019- cosa que no es va fer anteriorment.

2.3. Argumentació de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia

- La Sala Penal reprèn la jurisprudència constitucional en relació amb la interpretació dels articles 18 *ter* i 18 *quater* de la Llei transitòria de procediments judicials que distingeix dos tipus d'incidents de nul·litat d'actuacions en funció de si la resolució impugnada és no definitiva (interlocutòria) o definitiva i cita l'aute del Tribunal Constitucional, recaigut en la causa 2019-66-RE.

- Constata que en aquest cas s'ha d'aplicar el precepte relatiu a l'incident de nul·litat contra una resolució no definitiva, ja que la providència impugnada no és definitiva perquè no resol sobre el fons ni posa fi al procediment.

- Conclou que, d'acord amb l'apartat 3 de l'article 18 *ter*, és evident que no es pot interposar cap recurs contra l'aute del 8 de novembre del 2019 que inadmet un incident de nul·litat d'actuacions contra la providència esmentada. No obstant això, les parts podran formular posteriorment els recursos que escaiguin contra la sentència definitiva que posi fi al procediment principal, i fins i tot, es podrà recórrer en empara davant el Tribunal Constitucional.

- Per aquests motius, inadmet a tràmit el recurs d'apel·lació presentat contra l'aute del Tribunal de Corts del 8 de novembre del 2019.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. Una vegada interposat un recurs d'empara davant el Tribunal Constitucional, és procedent, de conformitat amb la seva Llei qualificada, analitzar si concorren els pressupòsits, requisits i condicions establerts, de manera que la seva absència donarà lloc, en principi, a la inadmissibilitat de la

demanda. Uns d'aquests elements fan referència a la capacitat i a la legitimació de la part recurrent (articles 35 i 87), uns altres a aspectes formals de la demanda (articles 88 i 36) i uns altres a la competència d'aquest Tribunal (article 37.2) i a l'acompliment de les normes de procediment (article 86). En aquesta causa no hi ha dubte respecte a la capacitat i a la legitimació de la part recurrent i a la correcció formal de la demanda. Correspon, no obstant això, pronunciar-se sobre si aquest Tribunal és competent, si la causa ha adquirit el caràcter de cosa jutjada (aspectes indubitats i no debatuts) i si existeix el contingut constitucional de la infracció denunciada, aspecte medul·lar del cas.

3.2. Prèviament, però, cal dilucidar quines són les resolucions que, segons el parer del recurrent, vulneren els seus drets fonamentals i quin és el procediment escollit per restablir l'ordre constitucional suposadament pertorbat. La primera qüestió és de molt fàcil solució. Tant a l'encapçalament de l'escrit de la demana d'empara com en la sol·licitud amb la qual es conclou l'escrit del recurs, la part recurrent considera que el seu dret fonamental a la jurisdicció ha estat vulnerat per: a) la providència del Tribunal de Corts del 9 d'octubre del 2019 que va remetre les denúncies a les qüestions prèvies de la vista oral; b) l'aute del mateix Tribunal, del 8 de novembre del 2019 que va inadmetre l'incident de nul·litat promogut; i, c) l'aute de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia del 17 de gener del 2020 que no va admetre a tràmit el recurs d'apel·lació contra l'aute anterior. Més dificultat comporta el discerniment del procediment escollit. En efecte, si bé tot l'escrit impugna les resolucions abans esmentades, la petició final té com a contingut "*havent-se d'admetre el procés incidental d'inconstitucionalitat i el procediment urgent i preferent*". I, aquesta sol·licitud és parcialment congruent amb l'escrit de la representació processal del recurrent presentat el 25 de setembre del 2019 en l'encapçalament del qual es demana que el Tribunal de Corts formuli "*procés incidental d'inconstitucionalitat*" i manifesta que formula "*procediment urgent i preferent*". Congruència solament parcial, perquè al "*Sol·licito*" només es fa referència al procés incidental d'inconstitucionalitat i la petició de tramitació del procediment urgent i preferent es deixa per l'altressí primer. D'altra banda, el 31 d'octubre del 2019, substancialment en relació amb els mateixos fets, la part recurrent formula un incident de nul·litat d'actuacions, d'acord amb l'article 18 *quater* de la Llei transitòria de procediments judicials.

3.3. En primer terme, resulta obligat recordar que aquest Tribunal Constitucional s'ha pronunciat en nombroses resolucions (veg. la sentència del 3 de febrer del 2014, recaiguda en la causa 2013-31-RE, l'aute del 16 d'octubre del 2017, recaigut en la causa 2017-16-RE, i l'aute del 14 de març del 2018, recaigut en la causa 2017-46-RE) en el sentit que l'anomenada "*qüestió d'inconstitucionalitat*" (article 100 de la Constitució) -o procés incidental d'inconstitucionalitat iniciat pels tribunals ordinaris- només pot ser plantejada per un tribunal quan té dubtes raonables i fonamentats sobre la constitucionalitat d'una llei. La iniciativa d'aquest *procés d'inconstitucionalitat* correspon de manera exclusiva i excloent als tribunals de la jurisdicció ordinària; en cap cas, als particulars. No és un dret dels ciutadans, sinó una facultat del tribunals. En aquest cas, el Tribunal de Corts ja va raonar (penúltim paràgraf del considerant tercer de l'aute del 8 de novembre del 2019) que no estimava que es donessin en aquest cas, els seus pressupòsits. Per tant, els intents sense èxit duts a terme per la part recurrent al llarg del procediment per tal que els tribunals activessin aquest procediment, resulten irrellevants en aquesta fase, com ho són també les al·legacions fetes o insinuades al llarg del recurs d'empara que, en aquest punt, ha de ser inadmes a tràmit.

3.4. Tampoc es pot atribuir rellevància constitucional a les denúncies d'una suposada vulneració del dret a un procés degut, contingudes a l'apartat III A de la demanda d'empara, que es projecten sobre la providència del 9 d'octubre del 2019 pel fet que aquesta hagués pogut infringir els articles 178 i 179 del Codi de procediment penal. La mateixa part recurrent manifesta que "*no tota manca de procediment suposa una vulneració del dret al procés degut*", però la raó específica de la impugnació

–"qui ha pres la decisió de no tramitar el procediment urgent i preferent és el Magistrat ponent i no pas el Tribunal"– tampoc resulta vàlida, perquè és indiscutible que materialment la decisió s'atribueix a tot el Tribunal encara que formalment aparegui com dictada per un sol magistrat. Tampoc, doncs, per aquest motiu, el recurs d'empara pot ser admès a tràmit.

3.5. Al llarg de tot el procediment que aboca a aquest recurs d'empara, el seu demandant ha vingut operant, sovint com si del mateix remei processal es tractés, amb el procediment urgent i preferent, establert a l'article 41.1 de la Constitució i amb l'incident de nul·litat d'actuacions, habitual en totes les lleis procedimentals. En realitat es tracta de dos medis de tutela dels drets fonamentals, és a dir, tenen una mateixa finalitat i funcionalitat última, però estan estructurats de manera ben diferent. La darrera modificació de la Llei qualificada de la Justícia ho ha deixat ben clar en establir a l'article 6 que uns drets fonamentals es tutel·len pel procediment urgent i preferent (paràgraf segon) i uns altres per l'incident de nul·litat (paràgraf tercer) el qual, malgrat ser diferent, es configura com el primer. És a dir, tenen les mateixes naturalesa i finalitat, però el seu objecte i desenvolupament processal són diferents. Resulta fora de dubte que en aquest cas no ens trobem davant d'un procediment urgent i preferent formal, tot i que alguna vegada s'utilitzi aquest nom. En definitiva, estem en presència d'un incident de nul·litat per una hipotètica vulneració de drets i llibertats fonamentals produïda en el marc d'un procés judicial.

3.6. El problema es desplaça aleshores a la consideració del recorregut processal dels incidents de nul·litat. La solució rau en els articles, també recentment modificats, 18 *ter* i 18 *quater* de la Llei transitòria de procediments judicials. En ells es distingeix entre la nul·litat de les resolucions no fermes i la nul·litat de les resolucions fermes, de manera que, als efectes que aquí ens interessin, en el primer cas la resolució de l'incident no és susceptible de cap recurs, sense perjudici que es pugui plantejar la qüestió en virtut dels recursos que escaiguin contra la sentència o resolució definitiva, mentre que en el segon cas és possible el recurs davant el Tribunal Superior de Justícia. Produïda, però, una resolució judicial, tant en una hipòtesi (inadmetent) com en l'altra (desestimant), funcionen els pressupòsits generals i singularment el dret a la jurisdicció, que eventualment possibiliten el recurs d'empara constitucional.

3.7. Aquest Tribunal considera que l'aute del 17 de gener del 2020, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia no vulnera en absolut el dret a la jurisdicció en cap dels seus vessants. Ni veda al recurrent l'accés a la jurisdicció de les seves pretensions, únicament les relega a un moment posterior –el de les qüestions prèvies en el moment de la vista oral–; ni vulnera el seu dret a defensa –que podrà dur a terme en el temps i forma que el Tribunal ha determinat–; ni el dret a un tribunal predeterminat per la llei –que continuarà sent el mateix que era orgànicament fins ara. D'altra banda, ja s'ha raonat, al fonament jurídic 3.4, que tampoc s'ha infringit el dret a un procés degut. Resta només per valorar si fonamentalment la decisió de la Sala Penal del 17 de gener del 2020, però també la del Tribunal de Corts, satisfan objectivament, encara que no ho facin quant al contingut en la línia de l'interès de part, el dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret. En definitiva, la Sala Penal confirma la tesi del Tribunal de Corts en el sentit que la providència que és a la base última d'aquesta demanda, constitueix una resolució no ferma o definitiva subjecta al règim de l'article 18 *ter* de la Llei transitòria de procediments judicials, per tant, no susceptible de recurs i amb possibilitat de ser replantejada en el moment processal oportú i, en tot cas, de ser recorreguda simultàniament a la sentència o resolució definitiva. La seva argumentació efectua una interpretació de la legislació ordinària que no pot ser titllada d'errònia ni d'arbitrària i porta a una conclusió que no pot ser considerada contrària ni a la lògica formal ni a la lògica jurídica. Aquest Tribunal comparteix aquesta posició, perquè al temps que respecta els drets fonamentals de la part recurrent determina que no proliferin els obstacles a una correcta administració de la justícia. Per consegüent, aquest recurs d'empara no pot ser admès a tràmit per falta manifesta de contingut constitucional de la

infracció denunciada.

Per tot això que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

Decideix:

1. No admetre a tràmit el recurs d'empara 2020-12-RE interposat per la representació processal del Sr. Luis Pablo Laplana Moraes contra la providència del 9 d'octubre del 2019 i l'aute del 8 de novembre del mateix any, dictats pel Tribunal de Corts, i, contra l'aute del 17 de gener del 2020, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia.
2. Notificar aquest aute a la representació processal del recurrent, al president del Tribunal de Corts, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.
3. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Acordat a Andorra la Vella, el 19 de maig del 2020.

Dominique Rousseau
President

Josep-D. Guàrdia Canela
Vicepresident

Joan Manel Abril Campoy
Magistrat

Jean-Yves Caillet
Magistrat